

‘Güçlü toparlanma bekliyoruz’

SANAYİ ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, İmalat **Sanayi** Satın Alma Yöneticileri Endeksi’nin mayısta dip seviyeden döndüğünü belirterek, “Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) tedbirlerine uyulması ve salgının azalmasıyla son iki çeyrekte güçlü toparlanma bekliyoruz.” ifadesini kullandı. Varank, Twitter hesabından, **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye** İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi’nin (PMI) mayısta

bir önceki aya göre 7,5 puan artarak 40,9’a yükselmesine ilişkin değerlendirmede bulundu. Endeksin mayısta dip seviyeden döndüğüne işaret eden Varank, “Düşüşün hız kesmesi, sektörel toparlanma ve beklentilerin iyileşmesi, üretim için oldukça sevindirici. Kovid-19 tedbirlerine uyulması ve salgının azalmasıyla son iki çeyrekte güçlü toparlanma bekliyoruz.” değerlendirmesinde bulundu. (AA)

İSO Türkiye İmalat PMI mayısta 40,9'a yükseldi

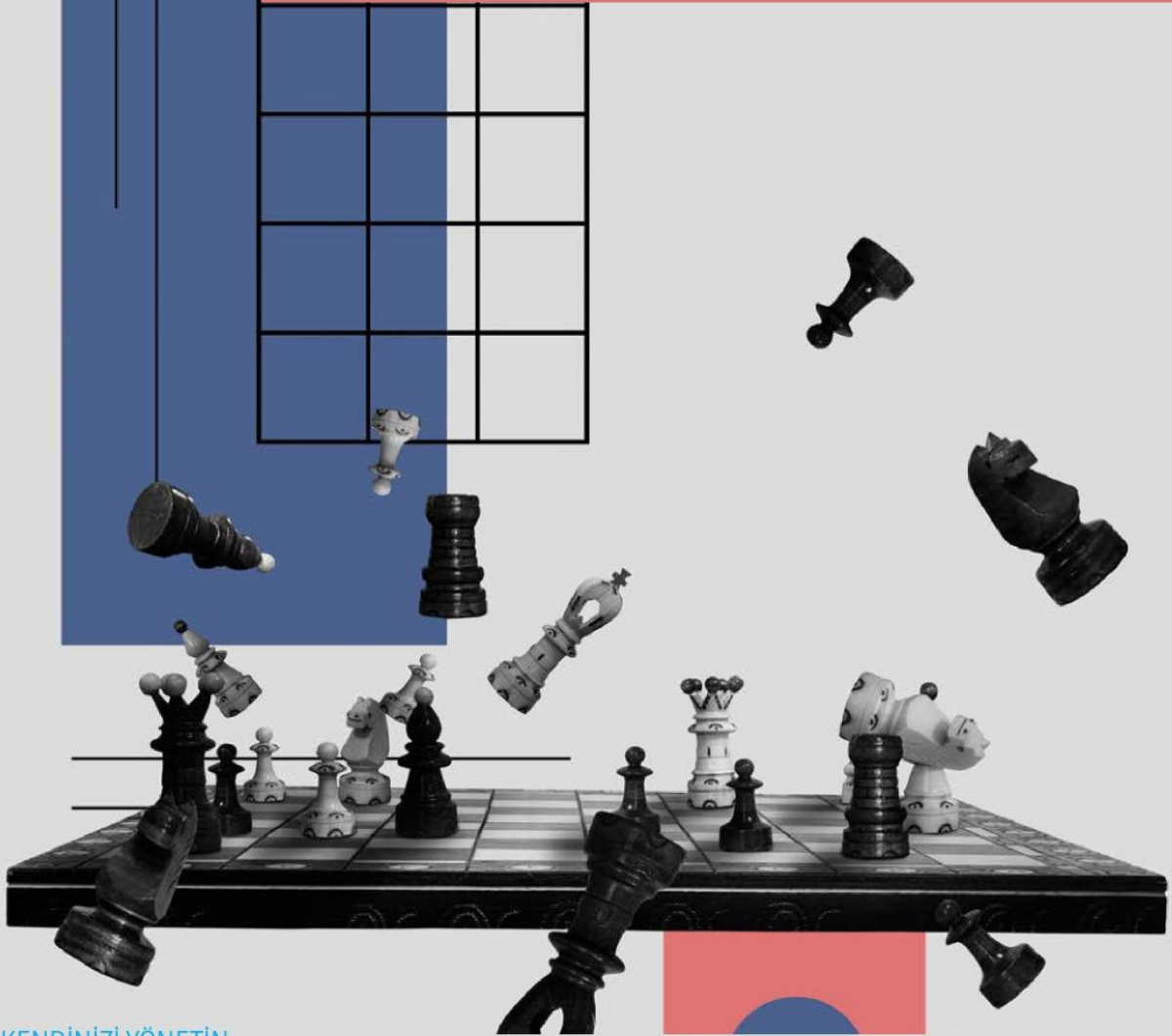
İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Türkiye

İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), mayısta bir önceki aya göre 7,5 puan artarak 40,9'a yükseldi. İSO Türkiye İmalat PMI anketinin mayıs ayı sonuçları açıklandı. Eşik değeri olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, İSO Türkiye imalat PMI mayısta 40,9'a ulaştı. Nisanda 33,4 düzeyinde gerçekleşen endekste ki yükselişe karşın, eşik değerin altında kalan değerler yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını nedeniyle sektördeki faaliyet koşullarının yavaşlamaya devam ettiğini gösterdi. Kovid-19 salgınının faaliyetleri aksatmaya ve talebi sınırlamaya devam etmesi sonucu hem üretim hem de yeni siparişler mayıs ayında sert yavaşlama kaydetti. Buna karşın bazı firmalar operasyonlarını mayısta yeniden başlattıklarını bildirdi ve böylece düşüşler daha sınırlı gerçekleşti.

İmalatçılar, istihdamı üst üste ikinci ay azalttı. Öte yandan şirketlerin çoğunluğunun personel sayılarını değiştirmemesiyle düşüş önceki aya göre hız kesti, üretim ve yeni siparişlere kıyasla çok daha ılımlı düzeyde gerçekleşti. Yeni siparişlerdeki yetersizlik, firmaların satın alma faaliyetlerini yavaşlatmasına ve hem girdi hem de nihai ürün stoklarını azaltmasına neden oldu. Kovid-19 kısıtlamalarına bağlı olarak taşımacılıkta yaşanan aksamalar da tedarikçilerin teslimat sürelerinde sert artışa yol açtı. Özellikle yurt dışından yapılan ürün alımlarında güçlükler yaşandığı belirtildi.

Deneyim

KENDİNİZİ YÖNETİN

BELİRSİZLİKLERDE YAŞAMSAL SATRANÇ OYNAMAK

Beynimizdeki yapıların oluşturduğu farklı kimliklere bir bakış.

Talat Çiftçi

Deneyim

KORONAVİRÜS beklenmedik bir hamle yaparak hepimizi evlerimize hapsetti ve planlarımızı erteletti. Geleceğimizi belirsizleştirdi. Tarihte ilk defa bütün dünyada aynı anda benzer endişe ve düşünceleri paylaşıyoruz. Bu minicik virüs becerilerimizin ve sabrımızın sınırlarını zorluyor. Ülkeler ve bireyler olarak onun pençesinden sağ salim kurtulmak için zorlu bir sınav veriyoruz.

Tarih boyunca ortaya çıkan önemli salgınlar gibi, yaşadığımız bu pandemi de temel dönüşümlere gebe gibi görünüyor. Böylesi süreçlerde nasıl davranacağını bilmek ve sonrasında nelerin değişeceğini öngörerek strateji geliştirmek kolay değil. Ancak beklenmedik küresel olaylara karşı aslında çaresiz de değiliz. Beynimizin altyapısı bu belirsizliklerde Yaşamsal Satranç adını verdiğimiz bir strateji oyunu oynamak için hazır bekliyor.

BEYNİN STRATEJİ OYUNU: YAŞAMSAL SATRANÇ

Tanıdığım iyi eğitilmiş insanların çoğunun beklenmedik yanlışlar yaptıklarına sıklıkla şahit oldum. Özellikle de meslek alanlarının dışında bir sorunla karşılaştıklarında çok basit hatalar yapıyorlardı. Nasıl oluyor da mesleğinin zirvesindeki bir mühendis alkollüken araba kullanıp kaza yapabiliyordu? Yaşlı bir doktorun beni muayene ederken öksürerek sigara içtiğini hiç unutamiyorum. Her iki durumda da sanki karşımda iki farklı kişi duruyordu. Yoksa Robert L. Stevenson'un kahramanları Dr. Jekyll ve Mr. Hyde gibi her bedende iki farklı kimlik mi vardı?

Beyin araştırmaları bu soruları cevaplayabilmek için bazı ipuçlarını

ortaya çıkarıyor ve beynimizi etkin kullanmak için fırsatlar veriyor. Artık eğitim ve iş yaşamının beynin yapısına dayanarak yeniden tasarlanması, yani nöroergonomi mümkün.

Bu yazıda beynin karmaşık altyapısını sadeleştirmek amacıyla kitaplaştırdığım “Yaşamsal Satranç” kavramını tanıtmaya çalışacağım. Bireysel strateji belirleme ve yol haritası oluşturma sürecinde bu kavramı kullanacağım. Bu amaçla, öncelikle kafatası ile korumaya alınan bu kumanda merkezine yakından bakmakta yarar var.

Amerikalı nöro bilimci Paul MacLean insan beynindeki bazı bölümlerle hayvan beyinlerindeki yapıların benzerliğine dayanarak üç katmanlı modelini (*triune brain*) öne sürdü. Bu model; sürüngen beyni, memeli beyni ve neokorteksten oluşuyor. MacLean tarafından tanımlanan bu katmanlar, farklı işlevlere yönelik uzmanlaşmış merkezler olarak da düşünülebilir. Nöropsikolog Roger Sperry de neokorteksin ayrıca sağ ve sol olarak farklılaştığını gösterdi. Böylece, MacLean'ın bize dört farklı beyin yapısını işaret ettiğini söyleyebiliriz.

İç organlarımıza, beyin kökü ile birlikte sindirim sistemindeki mikro-organizmaların oluşturduğu otonom sistem kumanda eder. Biyolog Michael Gershon, bu sistemi yaşamsal önemi nedeniyle “ikinci beyin” olarak tanımlıyor. MacLean modeline ikinci beyni de ilave edebiliriz.

Ben beyindeki bu beş yapının farklı kimlikleri ve yaşamsal satranç oyununu oluşturduğunu düşünüyorum. Bu kimliklerin herkeste farklı şekillerde ortaya çıkması, insanların yaşam

sürecindeki hamlelerinin tahmin edilmesini zorlaştırıyor.

TÜKETİCİ KİMLİK: YAŞAMSAL SATRANÇTA “PİYON” OLMAK

Solunum, sindirim, uyku ve bağışıklık gibi temel yaşamsal işlevleri yöneten otonom sistem, doğuştan gelen ve gelişme sürecinde şekillenen tüketici kimliği oluşturur. Kan ve idrar testleri bu kimliğin ilk akla gelen göstergeleridir. Bu değerlere dayanarak otonom sistem diyet ve ilaçlarla yönetilebilir. Tüketici kimlik, yaşamsal satranç oyununda piyon olarak temsil ediliyor.

Mağara duvarlarında, ilkel insanların nasıl beslendiklerini yansıtan av resimlerinde bu kimliğin ilk izlerine rastlıyoruz. Tarihte tüketici kimliğin yaşamsal önemini gösteren çok ilginç bir olay var. Amerika kıtasını keşfeden Avrupalıların taşıdıkları bulaşıcı hastalıklar, onlara karşı bağışıklığı olmayan milyonlarca yerlinin ölümüne sebep olmuştu.

Günümüzde, tüketici kimliği alış-verişe yönlendirmek amacıyla yaratıcı yöntemler geliştiriliyor. Sıradan yiyecek ve içecekleri pazarlayabilmek için çekici görüntüler ve kokular kullanılıyor.

BEDENSEL KİMLİK, NAMI-DİĞER “AT”

MacLean tarafından sürüngen beyni olarak tanımlanan “ara-beyin” ile beyincik; avlanma, çatışma ve çiftleşme gibi temel eylemleri yönetir. Sürüngen beyninin en ilginç temsilcisi Komodo ejderidir. Bu türün erkeği ile dişi arasında cinsel ilişki dışında temas yoktur. Tesadüfen karşılaştıkları takdirde aralarında kanlı bir çatışma olabilir.

Beynimizdeki beş yapı farklı kimlikleri ve yaşamsal satranç oyununu oluşturur. Bu kimliklerin herkeste farklı şekillerde ortaya çıkması, insanların yaşam sürecindeki hamlelerinin tahmin edilmesini zorlaştırır.

Tehlikeli durumlarda mantıklı düşünmek için zaman olmadığında dolayı sürüngen beyninin çok hızlı karar vermesi gerekir. Nobel ödüllü nörobilimci Eric R. Kandel, bu durumda beyindeki talamus üzerinden amigdalaya giden yolun kullanılarak 150 kat daha hızlı hareket edildiğini belirledi. Maçlarda seçkin sporcuları böyle hızlı kararlar verirken izliyoruz.

Sürüngen beyni, bedensel ve kinetik faaliyetleri gerçekleştirerek bireyin bedensel kimliğini oluşturur. Ergenlik çağına giren gençlerin bedensel kimlikleri belirginleşir ve olgunlaşır. Kaslarla yapılan işler, spor ve danslarla şekillenen bedensel kimlik yaşam süresince değişim gösterir.

İyi yönetilen bedensel kimlik, yaşamsal satranç oyununda kritik bir öneme sahiptir. Tarih boyunca at, bedensel kimliğin güçlü bir parçası olmuş ve çatışmalarda kullanılmıştır. Bu nedenle yaşamsal satranç oyununda bedensel kimlik at tarafından temsil edilir.

DUYGUSAL KİMLİK VEYA “FİL”

MacLean sürüngen beynini çevreleyen bölgeyi “memeli beyni” olarak tanımlıyor. Memeliler sürüngenlerden farklı olarak yavru bakımı, iletişim, oyun ve sosyal ilişkiler sergiler. Sosyal ilişkiler ve işbirlikleri kurabilmek için gerekli olan duygusal kimlik, yaşam mücadelesinde takım olarak hareket etmeyi, sorumluluk almayı ve yardımlaşmayı sağlar.

Ölümlerin başında yas tutan filler ve kangurular, hayvanlarda merhamet duygusunun varlığına işaret eder. Hatta fillerin bir yavru ceylanı yırtıcılardan koruduğu bile görülmüştür.

Memeliler arasında sosyal ilişkileriyle öne çıkan fil, yaşamsal satranç oyununda duygusal kimliği temsil ediyor.

Yukarıda bahsedilen tüketici, bedensel ve duygusal kimliklerin genler ve çevrenin etkisiyle ilkel toplumlarda bile kolayca öne çıktığını görüyoruz. Beynin altyapı sağladığı insana özgü iki kimliğin geliştirilmesi için özel şartlar ve gayret gerekir. Bilge kimlik sol beyinde odaklanırken yaratıcı kimlik sağ beyin tarafından yönetilir.

BİLGE KİMLİK: YAŞAMSAL SATRANCIN “KALESİ”

Yerleşik düzene geçen insanlar kültürel ve teknolojik yeniliklerin temellerini atmışlardır. Sol beyin bu mirası sahiplenerek medeniyetin devamlılığını sağlar. Ortak mirastan yararlanan ve kültürel etkinliklerde rol alan insanlarda bilge kimlik gelişir. Diller, okuryazarlık, meslekler ve vatandaşlık bu kimliği oluşturur. Toplumsal birikime sahip olmayanlarda, örneğin vahşi doğada kaybolarak büyüyen çocuklarda bilge kimliğin gelişemediği görülür. Medeniyet mirasını sürdürmesi nedeniyle bilge kimlik yaşamsal satranç oyununda kale gibi güçlü bir oyuncu olarak yerini alır.

Geçmişte pek çok toplum için bilge kimlik adet ve geleneklerle sınırlanıyordu. Bunun temel nedeni, farklı bilgi kaynaklarına ulaşılmasının zor olmasıydı. Geleneksel yaklaşımların sorunları çözmek için yeterli olmadığı durumlarda yaratıcı çözümler gerekir. Güçlü gelenekler nedeniyle yeniliklere izin vermeyen ve yaratıcılığı sınırlandıran toplumlarda zihinler kısırlaşır. Antropoloji uzmanı Robert Edgerton tarafından “Hasta Toplamlar” olarak

tanımlanan bu topluluklar bireylerin başarısını ve refahını engeller.

YARATICI KİMLİK: YAŞAMSAL SATRANÇTA “VEZİR” OLMAK

Keşif, icat ve yeni tasarımlar gerektiğinde risk alarak hayal gücünü kullanmak gerekir. Bu durumlarda sağ beyinden yönetilen yaratıcı kimlik devreye girer. Çoğu yenilikler, toplumsal birikime sahip olan insanların fark ettikleri eksiklikleri tamamlaması ile yürüyen evrimsel gelişmelerdir. Bu şekilde açılan yoldan devrimsel yenilikler de gelir. Bu süreçlerde geleneksel kurumların yeniliklere direnciyle karşılaşılabilir.

Gelişmiş toplumlar gençlere eğitim ve deneyim kazandırarak bu kimliği geliştirmeye odaklanırlar. Yaşamsal satranç oyununda “vezir” olarak tanımlanan yaratıcı kimlik günümüzde patent, eser ve tasarımlarla ortaya çıkar.

SALGIN GÜNLERİNDEN GELECEĞE YAŞAMSAL SATRANÇ

Yukarıda bahsedilen beş kimlik yaşamsal satranç oyununda bireysel ve kurumsal rekabet gücünü belirler. Bu kimliklerin ne zaman öne çıkacağına karar vermek için herkesin iyi bir oyun kurucu, yani şah olarak tercihler yapması gerekir. Örneğin, tüketici kimliği baskın olan biri için bir ziyafete katılmak yerine spor salonuna gitmek kolay olmayacaktır. Başkalarına karşı nasıl davranacağına karar vermek gerektiğindeyse duygusal kimlik ile bilge kimlik arasında denge kurulmalıdır.

Beyindeki farklı yapılardan kaynaklanan beş kimliğin rollerini tanımladıktan sonra artık tartışılması gereken önemli soru şu: Geleceğe yönelik olarak yaşamsal satranç oyunu

Deneyim

nasıl kurgulanmalıdır? Bu soruyu iki aşamada yanıtlamaya çalışalım. İlk olarak koronavirüs öncesi yaşamımızı sorgulayalım. Geçmişimizle yüzleşerek, yaygın tabirle bir “check-up” yaptıktan sonra yeni bir yol haritası oluşturmaya başlayabiliriz.

YAŞAMSAL SATRANÇ İÇİN “CHECK-UP” ZAMANI

Yaşamın hızlı temposuyla sürüklendiğimiz yerden memnun muyuz? Sahip olduğumuz kimlikleri başarıyla yönetebiliyor muyuz? Yıllar içerisinde kimliklerimiz zaman planımızda yerlerini alırlar.

Bu nedenle, bir insanın beynini nasıl kullandığını anlamak için onun hangi etkinliğe ne kadar zaman ayırdığına bakmak yeterli olabilir. Yani, bir haftalık dönemde her bir kimlik için harcanan zamanı belirleyerek bile bir değerlendirme yapabiliriz. Ancak beş kimliğimiz hakkında anlamlı bir resim çizebilmek için check-up yapmakta yarar var.

Tüketici Kimlik Testi

Sağlık kuruluşlarında yapılan check-up bu konuda güvenilir ipuçları verebilir. Kan ve idrar analizleri ile birlikte yapılan muayeneler iç organlarımıza nasıl davrandığımızı gösterir. Yeterince uyku alabilmek ve dengeli bir şekilde beslenmek sağlıklı yaşamın temelini oluşturur. Ayrıca doktorların önerdiği ilaç ve vitaminlerden faydalanarak tüketici kimliğimize gereken desteği verebiliriz.

Salgın döneminde evde daha fazla vakit geçirmekten dolayı oluşabilecek davranış değişikliklerine dikkat etmek gerekiyor. Televizyon ve internetteki reklamlar tüketimi körüklemeye

çalışıyor. Karantina sırasında yemek ve içmek için daha fazla fırsat varken daha az hareket ediliyor. Bu dönemde tüketici kimliğe dikkat ederek, kilo almaktan kaçınmakta yarar var.

Bedensel Kimlik Testi

Öncelikle her gün ne kadar hareket ettiğimizi kaydederek bu teste başlayabiliriz. Örneğin kaç adım attığımızı telefonlarımızla bile takip edebiliriz. Kas gücü, esneklik ve denge de bedensel kimlik açısından önemli göstergelerdir. Boy-kilo oranı ile birlikte kas ve yağ dokularının ölçümü bu konuda bilgi verir. Bu sonuçlara bakarak yeni egzersiz programları oluşturabiliriz. En azından ev içerisinde yürüyüş ve kas güçlendirmeye yönelik hareketlere zaman ayırabiliriz. Yaşam tarzına uygun ve sürdürülebilir bedensel hareketlerin belirlenmesi için profesyonel destek almak gerekebilir.

Düzenli egzersizlerin bedensel sağlığı destekleyerek yaşlanmayı geciktirdiği biliniyor. Örneğin, dünyadaki en uzun yaşam ortalamasına ulaşılan Hong Kong’da Tai Chi sporunun yaygın olarak uygulanmasının faydalı olduğu belirlenmiştir.

Koronavirüs nedeniyle evlere kapandığımız bugünlerde, bedensel kimliği de abartmamak gerekir. Kas geliştirmek için kullanılan hormonların ciddi sorunlar yarattığı biliniyor. Ayrıca güçlü kuvvetli Sumo güreşçilerinin de ortalamadan 20 yıl daha az yaşadıkları görülüyor.

Duygusal Kimlik Testi

Ailemize ve dostlarımıza yeteri kadar zaman ayırıyor muyuz? Onlarla sohbet etmek ve gülmek için fırsat buluyor

muyuz? Duygularımızı ifade etmek için yeterince fırsat yaratıyor muyuz? Pandemi nedeniyle bir araya gelemediğimiz aile fertleri ve dostlarımızla görüntülü olarak görüşüyor muyuz? Özellikle de yaşlı ve engelli yakınlarımızı arayarak onlara destek verebiliriz. Sosyal sorumluluk çerçevesinde yapılacak etkinlikler de duygusal kimliği güçlendirecektir. Bu sorulara verdiğimiz cevaplara göre haftalık programımızı güncelleyebiliriz.

Bilge Kimlik Testi

Mesleğimizden ve işimizden memnun muyuz? Çalışırken mesleki bilgileri yenileyebiliyor muyuz? Sosyal becerilerimizi geliştirebiliyor muyuz? Örneğin, mesleğimiz gereği çok iyi yabancı dil bilmemiz gerekiyorsa yurt dışında bir süre yaşamak ve çalışmak bize yabancı dil yanında küresel bir bakış açısı da kazandırabilir. Sözlü ve yazılı iletişim becerilerimizi geliştirmek içinse bir konferansta bildiri sunmayı hedefleyebiliriz.

Koronavirüs salgını sırasında bilge kimliğin önemi bir kere daha görüldü. Bir tarafta görev bilinciyle hastanelerde yaşamlarını riske atarak hizmet veren sağlık uzmanları, diğer tarafta da karantınadan kaçarak etrafındakilere virüs bulaştırma riskini alanlar vardı. Biz bu dönemde üzerimize düşen vatandaşlık görevlerini yerine getirebiliriz. Ayrıca kitap okumak, sanal ortamda dünyayı dolaşmak ve müzeleri gezmek fırsatlarını değerlendirebiliriz.

Yaratıcı Kimlik Testi

Yaşam tarzınızda ne kadar yenilik yapıyorsunuz? Örneğin, görmediğiniz yerlere gidiyor ve yeni şeyler keşfediyor musunuz? Hayatınızda resim, müzik ve hobilere yer var mı? Başınıza gelen komik olayları anlatan bir stand-up yapmak ve sosyal medyada paylaşmak ister misiniz?

Yaratıcı kimliği gelişmiş toplumların, bu kriz dönemini de kurumsal ve

●● Bu beş kimlik yaşamsal satranç oyununda bireysel ve kurumsal rekabet gücünü belirler. Bu kimliklerin ne zaman öne çıkacağına karar vermek için herkesin iyi bir oyun kurucu, yani şah olarak tercihler yapması gerekir.

bireysel yenilikler yapmak için fırsata dönüştürdüklerini görüyoruz. Koronavirüse karşı aşı ve ilaç geliştirebilmek için araştırmacı kuruluşlar arasında küresel bir yarış başladı. Öte yandan, maske temininde bile güçlük çekildiği için bireysel yaratıcılık örnekleri de görülmeye başladı. Bir çorap veya eşarp kullanarak nasıl maske yapılacağını gösteren çeşitli yaratıcı videolar yayınlanıyor.

Biz de yüzümüzün şekline göre bir yüz kalkanı tasarlayıp üç boyutlu yazıcı kullanarak üretebiliriz. En azından kolay bulunabilen malzemeler kullanarak özgün maskeler tasarlayabiliriz. Bu maskeler üzerine yaratıcı resimler, örneğin komik dişler çizebiliriz.

Bu dönemde, maskeli insanların sokakta dolaşması ve bankalara girmesi bana çok garip geliyor. Ya bankayı soyarlarsa diye düşünüyorum. Yüzler kapalı olduğu için soyguncuyu yakalamak çok zor olacaktır. Belki böyle bir komedi filmi çevrilebilir. Gördüğünüz gibi, yapacak çok iş var.

KORONAVİRÜS SONRASI YOL HARİTASI

21. yüzyıl birçok temel dönüşümle başlamıştı. Hızla dijitalleşen dünyada yapay zeka, büyük veri ve robotik sistemler iş dünyasını olduğu kadar bireysel yaşamı da etkiliyordu. Dijital uçurum olarak tanımlanan duvar yükselmeye devam ediyordu. Pandemi sırasında beklenmedik bir gelişme oldu. Gıda ve ilaç gibi yaşamsal ihtiyaçların önemi daha da belirginleşti, hatta bu konularda yerel üretimin stratejik değeri anlaşıldı. Geleceğe yönelik olarak çizilecek yol haritası için bu gelişmeler göz ardı edilemez.

Koronavirüs döneminde, yaşamımızın bundan sonraki devresinde neleri hedeflemek istediğimize karar vermek için sorulması gereken bazı temel sorular var. Bu dönemi, hayatımızda bir devre arası olarak değerlendirecek olursak ikinci devrede neye ulaşmak istiyoruz? Gelecekte yaratıcı kimliğimize daha fazla fırsat verebilir miyiz? Yaşamımız ilerledikçe daha keyifli meslekler edinebilir miyiz? Yaşam hikayemizi nasıl taçlandırabiliriz?

Bütün bu düşüncelerle, gelecekte daha mutlu olabileceğimiz bir yaşamı tasarlayabiliriz. Örneğin, masa başında çalışmak yerine artık insanlara daha yakın olmayı tercih edebiliriz. Bir arkadaşım mühendislikten sonra şimdi tarlasında üzüm ve sebze yetiştiriyor. Yöneticilikten emekli olan biri de yağlıboya tablolar yapıyor ve sergiliyor. İkisi de şimdi daha mutlu olduklarını söylüyorlar.

Özetle, bu dönemi değerlendirerek yeni bir yol haritası oluşturmamız gerekiyor. Ancak farklı seçenekler oluşturmada verilecek kararların yanlış olacağını da unutmamak gerekiyor.

SONUÇ OLARAK

Virüs salgını nedeniyle evde kaldığımız bu dönemde, geçmişte yaşadıklarımızı gözden geçirerek beynimizin oluşturduğu farklı kimlikleri tanımayla çalışabiliriz. Bu bilgiler ışığında yaşamsal satranç oyunundaki konumumuzu yeniden belirleyebilir ve geleceğe dönük yol haritamızı oluşturabiliriz. Çoğu zaman ihmal ettiğimiz yaratıcı kimliğimize fırsat vermeye başlayabiliriz.

Günümüzde eğitim sistemleri insanların hayatta başarı ve refahını

sağlamak için kurgulanıyor. Buna rağmen, gelişmiş toplumlarla geri kalmış toplumlar arasında önemli bir fark ortaya çıkıyor. Gelişmiş toplumlar bireylere araştırma yapmak ve girişimci olmak için destekler vererek özellikle onların yaratıcı kimliklerini oluşturmalarını sağlıyor. Böylece toplum olarak yaşamsal satranç oyununda başarı kazanıyorlar.

Az gelişmiş toplumlardaysa beyinlerin kısırlaştığını; bilimsel, teknolojik ve sanatsal açılardan başarılı olamadıklarını görebiliyoruz. Yaratıcı kimlik oluşturmamayan bu toplumlar vezire sahip olmadan yaşamsal satranç oynamak zorunda kalıyorlar.

Yaşamsal satranç oyununda koronavirüs hamle yaptığı zaman, aşı geliştirebilen kurumların önemini daha iyi anladık. Sırada küresel iklim değişikliği ve dijitalleşme ile gelmekte olan tehlikeli hamleler var. Gelecek nesillerin bu tehditlere karşı yaşamsal satranç oynayabilmeleri için özellikle yaratıcı kimlikler edinmelerini sağlamak şart. Eğitim sisteminde bu yönde gerekli düzenlemeleri yapmanın zamanı geldi ve geçiyor. Artık eski köye yeni adetlerin gelmesi gerekiyor. ☺

 TALAT ÇİFTÇİ, Altınbaş Üniversitesi'nde rektör yardımcısı ve profesördür. Biyoteknoloji, biyoekonomi ve strateji alanlarında çalışmalar yapmıştır. Birçok araştırma merkezi ve şirketin kuruluş ve yönetiminde görev almıştır. [ISO Sanayi Kongresi](#), [Katek ve Teknorama](#) toplantılarının organizasyonunda çalışmıştır. Bilimsel makalelerine ek olarak "Yaşamsal Satranç", "Üç Adımda Stratejik Yönetim" ve "Stratejik Yönetim Cep Kitabı" gibi yayınları bulunmaktadır.

Antakya Ticaret ve
Sanayi Odası (ATSO)
Yönetim Kurulu
Başkanı Hikmet
Çiçin, Beyza
Piliç tesislerini
ziyaretinde,
“Ülkemizin döviz
girdisine katkı
sağlayan Beyza
Piliç, Hatay’ın gurur
kaynağıdır” dedi

“BEYZA PİLİÇ, HATAY’IN GURUR KAYNAĞI”

ATSO Başkanı Hikmet Çiçin, yönetim kurulu üyeleriyle birlikte, Beyza Piliç Yönetim Kurulu Başkanı Doç. Dr. Necmettin Çalışkan ve Yönetim Kurulu Üyesi Hamza Çalışkan’ı Beyza Piliç tesislerinde ziyaret etti. ATSO heyeti tesisleri gezerek, aynı zamanda ATSO Meclis başkan vekili olan Beyza Piliç Yönetim Kurulu Başkanı Doç. Dr. Necmettin Çalışkan’dan yeni faaliyete giren üretim tesisleri hakkında bilgi aldı. Başkan Çiçin, burada yaptığı açıklamada, Beyza Piliç’in Hatay’ın bir gurur kaynağı olduğunu belirleterek, “Beyza Piliç, disiplinli çalışmaları, kaliteli üretimiyle halkın büyük takdirini topluyor. İhracatta ülkemizin döviz girdisine katkı sağlıyor. ISO verilerinde Türkiye’nin en büyük şirketleri arasında ilk 300’de olması memnuniyet verici. Aynı zamanda ATSO Meclis başkan vekilimiz olan Necmettin Çalışkan’ı takdir ediyor, başarılarının devamını diliyorum” dedi.

“BEYZA PİLİÇ’İN BAŞARILARINI MEMNUNİYETLE KARŞILIYORUZ”

ATSO Meclis Başkanı Selahattin Eskiocak da her türlü üretimin desteklenmesi gerektiğini belirterek, “Alın teri ile çalışan herkesi takdir ediyoruz. Bu açıdan Beyza Piliç’in başarılarını memnuniyetle karşılıyor, daha büyük başarılarına imza atmasını temenni ediyoruz” dedi. Beyza Piliç Yönetim Kurulu Başkanı ve ATSO Meclis Başkan Vekili Doç. Dr. Necmettin Çalışkan da ATSO heyetine teşekkür ederek, ziyaretten duyduğu memnuniyeti ifade etti. Çalışkan, “Başkanımızın özel sektörün sorunlarına el atması memnuniyet vericidir. Kendisine teşekkür ediyorum” dedi. Ziyarette Antakya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO) Başkan

“ÇÖP ALANI TAŞINMALIDIR”

BAŞKAN Çiçin, Beyza Piliç tesisleri yakınlarında bulunan ve kapasitesini dolduran Hatay Büyükşehir Belediyesi’ne ait katı atık depolama sahasının buradan taşınmasının zamanının çoktan gelip geçtiğini ifade ederek, “Buradan sadece Beyza Piliç zarar görmüyor. Çevredeki doğal yaşam alanını da tehdit ediyor. Ayrıca çevredeki

7 köyün içme suyu kuyuları tesis içerisinde bulunmaktadır. Kapasitesi dolmuş olan çöp alanı artık dere yataklarına dökülmeye başlayacak. Bir süre sonra da daha önce yaşadığı gibi kuvvetli bir yağmurla Hacı Kürüs deresinden Antakya’yı istila edecektir. Acilen bu konuda tedbir alınması, buranın taşınması gerekir” diye konuştu.

nı Hikmet Çiçin’e Başkan yardımcılar Aykut Özübuğday ve Av. Serdar Şahutoğlu, ATSO Meclis Başkan

nı Selahattin Eskiocak, ATSO Genel Sekreteri Ali Mullaoglu, Genel Sekreter Yardımcısı Erhan Yağız, Tica-

ret Odası Başkan Müşaviri Av. Bekir Atahan ve Meslek Komiteleri Başkanı Mehmet Gündoğdu eşlik etti.

Meslekçi algısı değişti

Mesleki ve teknik eğitimdeki gençlerin pandemi sürecindeki başarısı iş dünyası ve eğitim camiasını da heyecanlandırdı. İş dünyası, MEB'in 2 yıllık çalış-

masıyla mesleki ve teknik eğitimde beklenen dönüşümün başladığını, algının değiştiğini belirtiyor.

Eğitimciler akademik başarının da yakın zamanda etkisini tercihlerde göstereceğini vurguluyor. »14'te

Meslekçiler tarih yazdı

» Mesleki ve teknik eğitimdeki gençlerin, pandemi sürecindeki başarıları, iş dünyası ve eğitim camiasında takdir topladı. İş dünyası, meslekçilere olan algının değiştiğini belirtiyor. Eğitimciler akademik başarının da yakında etkisini tercihlerde göstereceğini vurguluyor...

Pandemi sürecinde meslek liselerinin sergilediği performans iş dünyası da yakından takip etti. Yıllardır, "Başarısız öğrencilerin okulu" algısına maruz kalan öğrenciler, sergiledikleri başarılarıyla iş dünyası ve eğitim camiasında da heyecan yarattı. İş dünyası eğitim camiasına yaptığı çağrılar karşılık bulmaya başlamasından memnun, ailelerden de destek bekliyor.

TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu: Mesleki ve teknik eğitimin Türkiye'nin gelecek hedeflerine ulaşması için önemli bir cıpa olduğunu belirterek, "Son dönemde MEB'in başlatmış olduğu dönüşüm ve iş dünyası ile yapılan işbirlikleri sayesinde mesleki ve teknik eğitimde yaşanan sorunlar çözülmeye ve algı pozitif yönde değişmeye başlamıştır" dedi.

Yıllardır firmaların çalışarak nitelikli eleman bulamazken, kahvehanelerde gençlerin oturmasından şikâyet edildiğine dikkati çeken Hisarcıklıoğlu, "Çünkü okullarda verdiğimiz eğitim, dışarda işe yaramıyor. Dışarda talep gören nitelikler, okullarda öğretilmiyor. Bu yapıyı değiştirmek zorundaydık" diye konuştu. Almanya örneğini veren Hisarcıklıoğlu, ülkenin mesleki eğitim ile reel sektörü, odalar vasıtasıyla birbirine entegre ettiğini vurguladı. MEB'in piyasada talep gören niteliklere göre hazırlanan, yeni ve dinamik bir mesleki eğitim modeline geçmesini sağladığını belirten **TOBB Başkanı**, "MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nün özel sektör ile gerçekleştirdiği protokollerle meslek liseleri daha cazip hale getirildi" dedi.

ATO Başkanı Gürsel Baran: Kendisi de meslek liseleri mezunu olan Ankara Ticaret Odası Başkanı Gürsel Baran, pandemi döneminde meslekçi gençlerin büyük başarı yakaladığını belirterek, "İnanılmaz işler başardılar. Bana göre tarih yazdılar" dedi. Baran, "Endüstri meslek liseleri torna, makine bölümünden mezun oluyor bir arkadaşımız. Anne ve baba, 'aman oğlum kirlenmesin, sen AVM'de tezgahçılık yap' diye gönderiyor, mesleği yapıyor. Öyle olunca da eleman yetişmiyor. OSS'leri geziyorum. O kadar çok elemana ihtiyacımız var ki. Maalesef yetişmiyor. 'Sıkıntımız var' diye serzenişte bulunuyorlar. İnşallah başlatılan dönüşümle ülkenin ihtiyacı karşılanır" diye konuştu.

İSO Başkanı Erdal Bahçıvan: İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçıvan ise, koronavirüsün kendini ispat noktasında belirli sektörleri ön plana çıkardığını belirterek, "Sektörlerden ilk tartışmasız sağlık sektörü. Diğerleri ise meslek ve teknik eğitim. Her gün bir okulumuzdan başarı hikâyesi geliyor. Bir iki sene içerisinde, beraber yönetim gösterdiğimiz okulların tercih edilmediği itabını göreceğiz. Bir kaç sene içerisinde çok daha iyi yerlere geleceğimizi düşünüyorum" dedi.

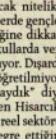
ASO Başkanı Nurettin Özdebir: Ankara Sanayi Odası (ASO) Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir, katıyıp engeli nedeniyle yıllarca köhneleşen mesleki ve teknik eğitimde son dönemde durumun değiştiğini söyledi. Mesleki eğitimin cazibesinin arttığını belirten Özdebir, pandemi süreci

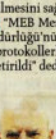
Aykut Yılmaz

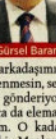
Rifat Hisarcıklıoğlu

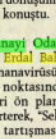
Mehmet Karaca

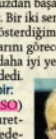
Gürsel Baran

Erdal Bahçıvan

Sekib Avdagic

Nurettin Özdebir

ASELSAN Yönetim Kurulu Başkanı Görğün: BENZER OKULLAR ARTACAK

Haluk Görğün

Görğün, dünyada mesleki eğitimde Avrupa ülkelerinden Almanya ve Asya ülkelerinden Japonya'nın en başarılı uygulama örnekleri arasında gösterildiğini belirtti. ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin de sektörde yürütülen iyi uygulama örneklerinden biri olduğunu vurgulayan Görğün, "ASELSAN MTAI ilk olarak 2019-2020 eğitim öğretim yılında Liselere Geçiş Sınavı (LGS) ile öğrenci aldı. Kontenjan 120, mevcutta da 120 öğrenci bulunuyor. Okulumuz ve benzer okul mezunlarının başarılarıyla talebin ve benzer okullar sayısının artacağını değerlendiriyorum" ifadesini kullandı.

İTÜ Rektörü Prof. Dr. Mehmet Karaca: Pozitif algı oluştu

Prof. Dr. Mehmet Karaca

İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Karaca, Fransa, Almanya, İngiltere gibi ülkelerin ara eleman yetiştirmeye büyük önem verdiğini ve geldikleri noktanın net olduğunu belirten Karaca, ara eleman yetiştirme konusunda Türkiye'nin son bir kaç yılda kadar ciddi hamleler yapmadığını kaydetti. MEB'in konuya kafa yordüğünü, İTÜ'nün de üzerine düşeni yaptığını dile getiren Karaca, "Bilginin, elektronik ve gemiçilik alanlarında 90'a yakın öğrenci aldık. İngilizce eğitim veriyoruz. Yüzde 1'lik dilimlerden öğrenci çıktık. Veliler daha çok sahlıplandı. Bir gelecek görüyorlar. Pozitif algı oluştu" dedi.

performansına değinerek, "Özgüvenlerinin kazanılması, kamuoyunun dikkatinin çekilmesi açısından çok faydalı oldu. Bu iyi bir gelişti. Meslek liseleri tekrar parlamaya başladı. 'Bu adam okuyamaz, hiç değişse meslek sahibi olsun' algısı oldukça kırıldı" diye konuştu.

İTO Başkanı Şekib Avdagic: İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagic, uzun yıllar boyunca sorunlu, reel sektör ile sanayi ve teknolojik gelişimi birkaç nesil geriden takip eden mesleki ve teknik eğitim anlayış olduğunu bunun da reel sektör ile okullar arasında uçurum oluşturduğunu vurguladı. En çok ara eleman ihtiyacının İstanbul'da olması nedeniyle, sorundan en çok İstanbul'un etkilendiğini belirten Avdagic, "MEB'in mesleki ve teknik eğitimde 2 yıldır yapmaya çalıştığı yapısal değişikliği Cumhuriyet döneminde mesleki eğitim alanında atılmış en önemli adım olarak değerlendiriyorum. Çünkü mesleki eğitime iş dünyası ile soku ve yakın diyalog içinde olan bir anlayış benimsendi. Gerek tematik okullar gerekse proje okullar hayata geçirilerek, mesleki eğitime prestij kazandırıldı. Ayrıca reel sektörde yakın ilişki içinde olunması, bu okullarda okuyan çocuklarımızın iş bulma endişesini ortadan kaldırdı" dedi.

Eğitim Bir Sen Genel Sekreteri Latif Selvi: Akademik başarı da yakında

Eğitim Bir Sen Genel Sekreteri Latif Selvi ise, 28 şubat dönemi sonrası mesleki ve teknik eğitimin konumunu kaybettiğini belirtti. Bir dönem mesleki ve teknik eğitimin işe akademik müfredatını kaldırmayan çocukların geldiği, çoğunlukla sınıf tekrarı yapıp, oradan açık öğretime gittiği okullar olarak bilindiğini kaydeden Selvi, ancak durumun şimdi böyle olmadığını vurguladı. İlerideki bazı liselerin

Latif Selvi

Anadolu liselerinden daha yüksek puanla öğrenci aldığına işaret eden Selvi, akademik başarının da yakında görüleceğini belirtti. Selvi, "Pandemi sürecinde Türkiye gördü ki meslek liselerine biraz daha omuz verilirse buralar, sanayi üretiminde çok ciddi katkılar verebilecek görülecek. Bundan sonraki yıllarda meslek liselerinin kıymeti artacağını düşünüyorum" diye konuştu.

YARIN: Mesleki eğitimde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında neler değişecek?

Deneyim ve kalitemiz en büyük güvenceniz

Modern üretim tesislerinde çevreye duyarlı teknolojilerle 40'tan fazla uluslararası ve yerli firma için üretim yapan PharmaVision adına PharmaVision San. ve Tic. A.Ş. Genel Koordinatörü Uzm. Ec. Buket Hekiman Bayraktar firmanın sürdürülebilirlik uygulamaları ve çevre korumaya yönelik çalışmaları konusunda açıklamalarda bulundu

“GEREK Avrupa Birliği üyesi ülkelerin sağlık otoritelerinin, gerekse de birçok farklı ülke otoritesinin teftişlerini başarıyla geçmiş olan tesisimizde üretilen ilaçlar, Avrupa Birliği ülkeleri de dahil olmak üzere, sayıları otuzu aşan ülkeye ihraç edilmektedir” diyen Buket Hekiman Bayraktar firmanın kurumsal sorumluluk alanına verdiği önem konusunda şunları söyledi:

“Kurumsal sorumluluk alanına büyük önem veren ve 1993 yılında Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği ile Üçlü Sorumluluk taahhüdü imzalayan firmamızın doğaya verdiği önem aynı yıl Çevre Bakanlığı tarafından verilen Çevre Beratı ile de somutlaşmış, akabinde firmamızın çevre, iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, 1995 yılında Üçlü Sorumluluk Ödülü ve **İstanbul Sanayi Odası** İlk Büyük Çevre Ödülüyle taçlandırılmıştır.”

Çevre konusunda gösterdikleri özenin altını çizen Bayraktar bu alanda aldıkları sertifika ve ödüllerden de söz etti: “Firmamız, 1998 yılında o dönemdeki ana firma Hoechst Marion Roussel’in dünyadaki bütün fabrikaları içinde TS EN ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi Sertifikasını alan öncü fabrikalardan olmuştur. 2000 yılında mevcut BS 8800 İş Sağlığı ve Güvenliği Sertifikasının OHSAS 18001

PharmaVision

Güvenceniz, Deneyim ve Kalitemiz
Our Quality and Experience, Your Assurance

ile yenilenmesiyle bu sertifikayı da alma başarısı gösterilmiş ve aynı yıl **İstanbul Sanayi Odası** Büyük Çevre Ödülü ile Sektör Çevre Ödülü alınmasının

haklı gururu yaşanmıştır.

Takip eden yıllarda da bu alanlardaki çalışmalarına hız vererek devam eden kuruluşumuz, 2001 yılında Boğaziçi Üniversitesi Prof. Kriton Curi Çevre Ödülünün yanı sıra, 2001 ve 2005 yıllarında Üçlü Sorumluluk Ödüllerine layık bulunmuş, ayrıca 2005 yılındaki proje başvurusu ile CEFIC Avrupa Kimya Sanayi Konseyi'nden Mansiyon almıştır. 2005 yılında **İstanbul Sanayi Odası** Sektör Çevre Ödülüne tekrar layık bulunan PharmaVision, 2006 yılında Avrupa Birliği Çevre Ödüelleri programında, Türkiye AB Çevre Ödüelleri Yönetim Kategorisi Finalisti olarak yarışmıştır.

2008 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından Sigarasız İşyeri/En İyi Uygulama Örneği seçilen firmamız, TS EN ISO 22000 Ürün Güvenliği Yönetim Sistemi (2006), TS ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi (2007), TS EN ISO/IEC 17025 Laboratuvar Akreditasyon Sistemi (2008) sertifi-

kasyonlarını takiben, 2010 yılında Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni imzalayarak evrensel olarak kabul gören 10 ilkenin desteklenmesi yönünde taahhütte bulunmuştur.”

“Entegre yönetim sistemi uygulamaları ile 2013 yılında TSE tarafından Gümüş Kalite Ödülü ile onurlandırılan firmamız, aldığı TS EN ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi Sertifikası ve 2016 yılındaki TS ISO 31000 Risk Yönetimi Doğrulama Sertifikası ile ilaç üreticileri arasındaki öncü kimliğini bir kez daha vurgulamıştır. 2017 yılında ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından düzenlenen ‘Sanayide Enerji Verimliliği Proje Yarışması’ kapsamında sektörümüz içinde ‘Enerji Yoğunluğunun Azaltılması Kategorisinde En Başarılı Endüstriyel İşletme Ödülü’ ile onurlandırılmış bulunuyoruz” diyen Bayraktar “Güvenceniz, Deneyim ve Kalitemiz söylemimizden hareketle, yalnızca ürünlerimizde değil, tüm faaliyetlerimizde kalite üreterek müşterilerimizin tam memnuniyetini ve güvenini kazanmak için çalışmaya devam ediyoruz” dedi.

PharmaVision San. ve Tic. A.Ş.
Genel Koordinatörü Uzm. Ec.
Buket Hekiman Bayraktar

GÜÇLÜ TOPARLANMADA İLK İŞARETLER

Uzun süredir koronavirüse karşı mücadelesini sürdüren Türkiye, hem sağlık hem ekonomik alanda olumlu sonuçlar almaya başladı. Açıklanan veriler, ekonomide dipten dönüldüğü ve iyileşmenin başladığına işaret olarak değerlendiriliyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), mayısta bir önceki aya göre 7,5 puan artarak 40,9'a yükseldi.

İYİLEŞME BAŞLIYOR

Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, **İSO Türkiye** imalat PMI mayısta 40,9'a ulaştı. Nisanda 33,4 düzeyinde gerçekleşen endekste ki yükselişe karşın, eşik değer in altında kalan değerler yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgını nedeniyle sektördeki faaliyet koşullarının iyileşmeye başladığı yönünde değerlendirildi.

İLİMLİ GEÇİŞ DÖNEMİ

IHS Markit Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Türk imalat sektörünün mayıs ayında Covid-19 salgınının etkileriyle mücadele etmeyi sürdürdüğünü kaydetti. Bu etkilerin aktivitenin nisan ayındaki sert yavaşlamadan sonra mayısta güçlü bir geri dönüş yapmasına

Nevzat Orbay

"İŞ DÜNYASI SEÇİM İSTEMİYOR"

Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Orhan Aydın, ekonomide yeniden toparlanmanın başladığına işaret ederek, "Covid-19 virüsünün etkisiyle küresel ekonominin 2020 yılında yüzde 5 civarında öngörüldüğü bir ortamda Türkiye'de erken seçimi gündeme getirme çabaları ve bu bağlamda kamuoyu oluşturma gayretleri ülkemize bu süreçte verilebilecek en büyük zararlardan birini oluşturmaktadır. İş dünyası olarak kesinlikle 2023 yılına kadar seçimin ülke gündemine gelmesini istemiyoruz" dedi. Aydın, İş dünyası olarak pandeminin zayıflaması ile birlikte Nisan ayına oranla Mayıs ayında ihracatın 10,8'lik bir artış göstermesi bizler için ileriye yönelik ekonomik anlamda güzel günlere işaret etmektedir. Bu veri ilk çeyrekteki başarımızın 3. ve 4. Çeyrekte de devam edeceğinin bir göstergesidir. Bu verilerin iyi okunması ve odaklandığımız hedeflerden bizi alıkoymamak söylem ve davranışlardan kaçınılması ülke menfaatlerimiz için en doğru davranış şekli olacaktır" değerlendirmesinde bulundu.

engel olduğunu belirterek, "Yine de yavaşlamanın daha ılımlı gerçekleşmesi, sektörün toparlanma yolunda olduğuna işaret etti. Virüsün kontrol altına alınma sürecinin devam etmesi halinde, aktivite önümüzdeki aylarda büyüme bölgesine geçebilecektir" değerlendirmelerini yaptı. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Para Politi-

kası Kurulu'nun (PPK) 21 Mayıs'ta gerçekleştirdiği toplantıda "Mayıs ayında enflasyon beklentilerindeki iyileşme sürmüş, beklentiler tüm vadelerde düşüş kaydetmiştir" görüşü dile getirildi.

TALEPLER ARTACAK

Bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını (politika faizi) 50 baz puan düşürerek yüzde 8,75'ten yüzde 8,25'e indirildiği PPK toplantısı sonrası yayımlanan özetle, salgın hastalığa bağlı olumsuz etkilerin geçici olduğu ve yılın ikinci yarısıyla birlikte yurt içi talepte daha güçlü ve daha erken olmak üzere, ekonominin toparlanma eğilimine gireceğinin değerlendirildiği belirtildi.

BİST'TE ENDEKS 100 BİNİN ÜZERİNDE TUTUNDU

Yeni yıla 120.000 puan sınırında giren Borsa İstanbul'da BİST 100 endeksi, koronavirüs salgınının ardından 84.000 puana kadar düşerken, son haftalarda toparlanarak yeniden 100.000 puanın üzerinde tutunmayı başardı. 23 Mart tarihinde 84.246 puandan kapandı BİST 100 endeksi, dün günü 108.097 puandan tamamladı.

TÜRKİYE GÜNLÜK KORONAVİRÜS TABLOSU			
2.070.719	1	31.525	
164.769		827	
4.563		23	
651	HAZİRAN 2020	974	
283			
128.947			

TÜRKİYE'DE CORONA VİRÜSTEN CAN KAYBI 23 ARTARAK 4 BİN 563 OLDU

Türkiye'de corona virüs salgınına ilişkin son verileri Sağlık Bakanı Fahrettin Koca açıkladı. Bakan Koca'nın açıkladığı verilere göre, Türkiye'de son 24 saatte 827 kişiye Covid-19 tanısı kondu, 23 kişi hayatını kaybetti, toplam vaka sayısı 164 bin 769, can kaybı 4 bin 563 oldu.

ÖZEL OKULLAR 15 AĞUSTOS'TAN İTİBAREN YÜZ YÜZE TELAFİ EĞİTİMLERİNE BAŞLAYACAK Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü Yıldız, özel okulların 19 Haziran'a kadar uzaktan eğitime devam edeceğini, 15 Ağustos'tan sonra 3 haftadan az olmamak kaydıyla yüz yüze telafi eğitimi yapacağını açıkladı.

KAMU BANKALARINDAN 4 YENİ KREDİ PAKETİ Kamu bankaları konuttan taşıta, mobilyadan tatile yeni kredi paketleri hazırladı. Sıfır konutlar için faiz oranı yüzde 0,64'e kadar düşürüldü. İkinci elde faiz yüzde 0,74 olacak. Sıfır otomobil için taşıt kredileri 0,49'a kadar çekilirken; ikinci elde faizler yüzde 0,82 olarak açıklandı.

İMALAT SANAYİDE DİPTEN DÖNÜŞ SİNYALİ: PMI 40,9'A YÜKSELDİ

Büyümenin öncü göstergelerinden biri olan ISO İmalat PMI Endeksi, mayıs ayında 40,9'a çıktı. Endeks, nisanda 33,4 olarak 2008'den beri en düşük seviyeye gerilemişti.

İTO: İSTANBUL'DA PERAKENDE FİYATLAR %2,16, TOPTAN FİYATLAR %0,97 ARTTI İstanbul Ticaret Odası (İTO), Mayıs 2020 fiyat indekslerini açıkladı. İstanbul'da, mayısta bir önceki aya göre perakende fiyatlar yüzde 2,16 ve toptan fiyatlar yüzde 0,97 arttı.

AMERİKALI ZYNGA, TÜRK PEAK GAMES'İ

1,8 MİLYAR DOLARA SATIN ALDI Zynga Inc. CEO'su Frank Gibeau, Türk mobil oyun üreticisi Peak Games'i 1,8 milyar dolara satın aldıklarını duyurdu. Zynga böylelikle bugüne kadarki en büyük satın alma hamlesini gerçekleştirmiş olacak.

BOZKURT: VERİLEN DESTEKLERLE BİRLİKTE PAZARDA TALEP ARTIŞI OLACAKTIR

Toyota Türkiye Pazarlama ve Satış Üst Yöneticisi (CEO) Ali Haydar Bozkurt, kamu bankalarının açıkladığı yeni "taşıt kredisi paketine ilişkin, "Verilen desteklerle birlikte pazarda talep artışı olacaktır." dedi.

ÇELİK: LİMASOL'DA KÖPRÜLÜ CAMİİ'NİN YAKILMAK İSTENMESİNİ ŞİDDETLE KINIYORUZ AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik, "Güney Kıbrıs'ta, Limasol'da Köprülü Camii'nin yakılmak istenmesini şiddetle kınıyoruz. Rum yönetimi faileri bir an evvel bulmalıdır" dedi.

ÖZTRAK: BÖYLE BİR HÜKÜMET BAŞKA BİR YERDE VAR MI? CHP sözcüsü Faik Öztürk, partisinin MYK toplantısının ardından "Hem dünya lideri olduğuna iddia edeceksin, hem vatandaşın para isteyeceksin. Böyle bir hükümet başka bir yerde var mı? Hâlâ da millete IBAN numarası göndermeye devam ediyorlar. Kime yardım yapıldı? Bilen yok" diye konuştu.

CHP'Lİ ÖZGÜR ÖZEL VE ENGİN ÖZKOÇ HAKKINDAKİ FEZLEKE ADALET BAKANLIĞI'NDA CHP milletvekilleri Özgür Özel ve Engin Özkoç hakkında, İletişim Başkanı Fahrettin Altun'a yönelik 'hakaret ve iftira suçlarını' işledikleri gerekçesiyle hazırlanan fezleke Adalet Bakanlığı'na gönderildi.

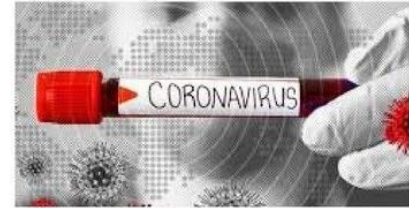
HDP 'YENİ DÖNEM STRATEJİ TUTUM BELGESİ'Nİ 9 MADDE İLE AÇIKLADI

HDP Eş Genel Başkanları Mithat Sancar ve Pervin Buldan, 9 maddelik yeni dönem strateji hattı ve tutum belgesini açıkladı. Sancar ve Buldan, 9 maddede topladıkları esaslar üzerinden tüm demokratik ve toplumsal muhalefet güçlerine bir araya gelme çağrısı yaptı.

BAHÇELİ: ERKEN SEÇİM KARA PROPAGANDASINA KULAK ASILMAYACAK

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, "Türkiye'yi erken seçime sürüklemek kara propagandasına kulak asılmayacak, milletvekili seçimleri 2023 Haziran'da yapılacaktır." değerlendirmesinde bulundu.

DÜNYA GENELİNDE KOVID-19 VAKALARI 6 MİLYONU AŞTI

Yeni tip koronavirüs görülen ülke ve bölgelerdeki vakalara ilişkin verilerin derlendiği "Worldometer" internet sitesine göre, dünya genelinde Covid-19 nedeniyle hayatını kaybedenlerin sayısı 377 bin 407'ye, vaka sayısı 6 milyon 365 bin 625'e ulaştı. Covid-19 yüzünden bugüne kadar en fazla can kaybı, 106 bin 925 kişinin hayatını kaybettiği ABD'de görüldü. Bu ülkeyi 39 bin 45 ile İngiltere, 33 bin 475 ile İtalya, 28 bin 833 ile Fransa takip etti.

TRUMP, ÜLKEDEKİ ŞİDDET OLAYLARINA MÜDAHALE İÇİN AĞIR SİLAHLI ASKERLERİ GÖREVLENDİRDİ

ABD Başkanı Donald Trump, ülkedeki şiddet olaylarına müdahale etmek için binlerce ağır silahlı askeri personeli ve güvenlik gücünü görevlendirdiğini duyurdu.

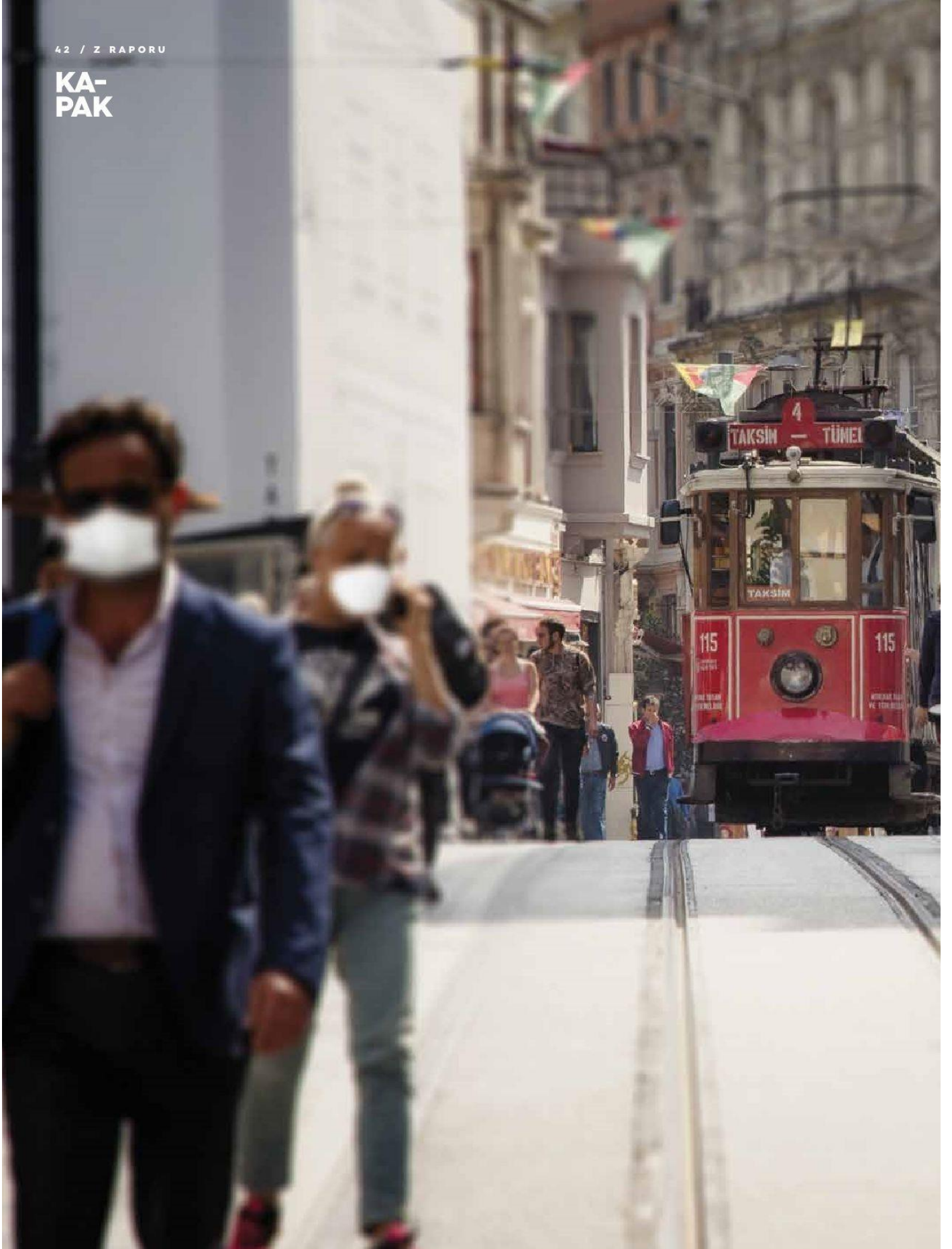

PUTİN: ANAYASAL DÜZENLEMELERE İLİŞKİN HALK OYLAMASINI 1 TEMMUZ'DA YAPACAGIZ Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 22 Nisan'da yapılması planlanan ancak yeni tip koronavirüs salgını nedeniyle ertelenen anayasal düzenlemelere ilişkin halk oylamasını 1 Temmuz tarihinde yapacağını açıkladı.

42 / Z RAPORU

**KA-
PAK**

Normalleşmenin ilk adımları

YILIN BAŞINDAN BU YANA TÜM DÜNYA ÜLKELERİ, ÖLÜMCÜL KOVİD-19 VİRÜS TEHDİDİYLE MÜCADELE EDİYOR. ZENGİN-FAKİR, ZAYIF-GÜÇLÜ DEMEDEN HEMEN HER ÜLKE BU VİRÜSÜN YIKICI YANINDAN NASIBİNİ ALDI VE BİRÇOK İNSAN HAYATINI KAYBETTİ. SALGINLA BERABER AĞIR HASARLAR ALAN EKONOMİLER, VAKA SAYILARININ DÜŞME EĞİLİMİNE GİRMESİYLE BERABER KARANTİNA KURALLARINI GEVŞETMEYE BAŞLADI. TÜNELİN SONUNDAKİ IŞIK HENÜZ GÖRÜLMESE DE MAYIS AYI BAŞINDA AYNI ANDA ABD, ÇİN BAŞTA OLMAK ÜZERE, AVRUPA VE ASYA ÜLKELERİNDE 'NORMALLEŞME' DÜĞMESİNE BASILDI. ANCAK ÇEŞİTLİ ADIMLARIN ATILMASIYLA BAŞLAYACAK BU YENİ NORMALLEŞME DÖNEMİ KORONA ÖNCESİ YAŞINILAN BİR NORMALLEŞME OLMAYACAĞINI GÖSTERİYOR. BU NEDENLE, YENİ NORMALLEŞME DÖNEMİ HEM ÜLKE EKONOMİLERİNİN ÜZERİNDE BİRTAKIM DEĞİŞİKLİKLERE NEDEN OLACAK HEM DE KÜRESEL EKONOMİDE BİRÇOK DEĞİŞİMİ BERABERİNDE GETİRECEK.

MEHMET ALİ DOĞAN

44 / Z RAPORU

**KA-
PAK**

Ölümcül KOVİD-19 virüsü, ilk olarak Çin'in Wuhan şehrinde 8 Aralık 2019'da görüldü ve tüm dünyaya hızla yayıldı. Bulaşıcı ve ölümcül olması nedeniyle Dünya Sağlık Örgütü - World Health Organization (DSÖ) tarafından 11 Mart 2020 tarihinde "pandemi" yani "yaygın salgın hastalık" olarak ilan edildi. Mayıs ayının sonuna doğru, korona virüsüne yakalanan insan sayısı dünyada 5 milyon 625 bini geçti, can kaybı ise 350 bin dolaylarında oldu.

Hastalığın bulaşıcılık katsayısının yüksek olması, bilinen bir aşı ya da tedavisinin henüz bulunmaması ve insandan insana geçtiğinin bilinmesi, zorunlu önlemleri beraberinde getirdi. Salgının hangi şekilde bir yayılım izleyeceğinin ve ne kadar süreceğinin tahmini hem sağlık hem de ekonomi alanındaki tüm kararları etkileyecek derecede önemli bir konu haline geldi. Halk sağlığı için alınan kararlar ve önlemlerle beraber, sosyal izolasyonların çok ciddi sosyal ve ekonomik maliyetleri oldu. Zaman ilerledikçe alınan tedbirlerle can kayıplarının hız kesmesiyle beraber, salgın dolayısıyla yavaşlayan ekonomik aktivitenin ekonomiler üzerinde neden olduğu hasarları azaltmak için birçok ülkede 'normalleşme' adımları devreye alındı. Şu da var ki, çeşitli adımların atılmasıyla

başlayacak bu yeni normalleşme dönemi, korona öncesi yaşadığımız gibi bir normalleşme olmayacak. Yeni normalleşme dönemi hem ülke ekonomilerin üzerinde birtakım değişikliklere neden olacak hem de küresel ekonomide birçok değişimi beraberinde getirecek.

TRAJİK SONUÇLAR KAÇINILMAZ

Sağlık cephesinde alınan önlemlerin, ekonomik gerekçelerle gevşetilmesi genelde istenmiyor olsa da ekonomik sorunların yeni sosyal ve politik sorunlar oluşturması, karar vericileri 'normalleşme'ye zorluyor. Bu zorunluluğu anlamak için yılın başından bu yana oluşan ekonomik tabloya bakmak gerekiyor. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Genel Sekreteri Angel Gurría, dünya genelinde alınan koronavirüs önlemleri kapsamında video konferans yöntemiyle yapılan 'G20 Liderler Olağanüstü Zirvesi'nde yaptığı konuşmada, KOVİD-19 salgınının ekonomik etkisinden dolayı birçok ekonominin resesyona gireceğini belirterek, karantinada geçirilen her bir aylık dönem için, büyük ekonomilerin gayrisafi yurt içi hasılasının (GSYH) büyümesinde yüzde 2'lik bir kayıp olacağını bildirdi. Gurría, G20 liderlerine, "Son tahminlerimiz,

**İTO BAŞKANI ŞEKİB
AVDAGIÇ, "VİRÜSLE
MÜCADELEDE
BAŞARILI OLAN
İLK HALKADA
YER ALIRSAK,
YENİ KURULACAK
DÜNYADA DA ÖN
SIRADA OLABİLİRİZ.
KURULACAK YENİ
DÜNYA DÜZENİNDE
TÜRKİYE'NİN ALACAĞI
SİPARİŞLERE O
KADAR SÜRATLE
CEVAP VEREBİLİRİZ.
PANDEMİ
JEOPOLİTİĞİNDE
TÜRKİYE,
KAZANABİLİR" DİYOR**

ekonomik faaliyetlerin kısmen durdurulmasının büyük ekonomilerdeki GSYH'nın üçte birine kadar olan sektörleri doğrudan etkileyeceğini gösteriyor" diyerek, sadece turizm sektörünün yüzde 70'e varan bir daralmayla karşı karşıya bulunduğunu vurguladı. Bugün halk sağlığı önlemlerinin yüksek maliyetlerinin yarın ekonomiler üzerinde çok daha trajik sonuçlardan ve daha da kötü etkilerden kaçınmak için gerekli olduğunu vurgulayan Gurria, "Salgının yavaşlatılması ve insan hayatının kurtarılması hükümetlerin birinci önceliği olmalı" ifadesini kullandı. Euro Bölgesi'nin bu yıl yüzde 7,7 küçüleceği, 2021'de ise yüzde 6,3 büyüyeceği tahminine yer verilen AB Komisyonu raporunda da, AB ekonomisinin 2020'de yüzde 7,4 küçüleceği, 2021'de ise yüzde 6,1 büyüyeceği öngörülüyor.

EKONOMİLER KÜÇÜLÜYOR, DARALAN TİCARETİN 'DİBİ GÖZÜKMEDİ'

Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Kristalina Georgieva, Amerika'nın etkili gazetelerinden Financial Times ile gerçekleştirdiği internet yayınında nisan ortasından bu yana gelen verilerden dolayı, fonun ekonomik tahminlerini haziran ayında büyük bir ihtimalle düşüreceğini söyledi. Georgieva, "Bu revizyonda, bizim daha önce 2020 için yaptığımız öngörülerden daha kötü haber olabilir" diye şimdiden dünya kamuoyunu hazırlıyor gibi. IMF, haziran ayı ortalarında küresel ekonomiye ilişkin beklentiler revize edilirken, 2,5 trilyon dolar olarak belirlenen, gelişmekte olan ekonomilere yardım paketinin de artıracak.

Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) göre ise küresel ticaret hacmi COVID-19 salgınının, küresel ticaret akımları üzerindeki etkisinden dolayı 2020 yılının ilk yarısında büyük bir ihtimalle sert bir şekilde düşecek. İleriye dönük bir gösterge olan Ticaret Barometresi Mart ayında 87.6'ya geriledi. Göstergede

100 seviyesi ticaret hacminin orta vadeli trendini gösteriyor. Cenevre merkezli kurumun açıklamasında "Gösterge Covid-19 salgınının ilk aşamasını kapsıyor ve ticaretin henüz dibi gördüğüne ilişkin bir sinyal yok" ifadesi yer aldı.

Finans çevreleri de korona virüsü salgını sonrasındaki toparlanmanın yavaş olacağını öngörüyor. Minneapolis Fed Başkanı Kashkari, "bildiklerine dayanarak" ekonomik toparlanmanın kademeli ve durgun olabileceğini söylüyor. "Ekonomimizi virüsten kurtulana dek düzeltmeyeceğiz" değerlendirmesinde bununla Minneapolis Fed Başkanı, bu düzensiz büyüme normal ekonomiye ulaşana dek sürebilecek, diyor. Ancak bu süre ne kadar henüz belirsizliğini koruyor.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, COVID-19 salgınının ekonomik etkilerinin derinleşmesiye devam ettiğini öngören Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nu "Koronavirüs Şoku Genişliyor" başlığıyla yayımladı. Küresel ekonomiye ilişkin büyüme tahminlerinin aşağı yönlü revize edildiği raporda, daha önce yüzde 3,9 küçülmesi beklenen dünya ekonomisinin bu yıl yüzde 4,6 daralacağı tahmin edildi. COVID-19 salgınının

SAĞLIK CEPHESİNDE ALINAN ÖNLEMLERİN, EKONOMİK GEREKÇELERLE GEVŞETİLMESİ GENELDE İSTENMİYOR OLSA DA EKONOMİK SORUNLARIN YENİ SOSYAL VE POLİTİK SORUNLAR OLUŞTURMASI, KARAR VERİCİLERİ 'NORMALLEŞME'YE ZORLUYOR

46 / Z RAPORU

KA-PAK

ekonomik etkilerinin genişlemeye ve derinleşmeye devam ettiğine dikkat çekilen raporda, normalleşmenin uzun zaman alacağı ifade edildi.

EN ÇOK ENDİŞE EDİLEN RİSKLER

Krizin uzamasını Dünya Ekonomik Forumu (WEF) da “en büyük risk” olarak görüyor. Dünya çapında 350 risk uzmanıyla birlikte WEF için hazırlanan KOVİD-19 Risk Görünümü raporunda uzun süreli küresel bir resesyon hem ‘en çok korkulan’ hem de ‘gerçekleşmesi en muhtemel görülen’ risk olarak öne çıkıyor.

En muhtemel görülen 10 riskin 7’si ekonomik. Salgının ekonomik, toplumsal, teknolojik ve çevresel riskler oluşturduğu vurgulanan raporda, hem büyük şirketlerin hem de KOBİ’lerin iflaslarının artması ve konsolidasyon yaşanması en muhtemel ikinci risk olarak görülüyor. 500 milyon kişinin yoksullaşabileceği belirtilen raporda, yüksek yapısal işsizlik, ‘en çok endişe edilen ikinci risk’ olarak sıralanıyor. Bazı sektörlerin iyileşmemesi, insanların ve ürünlerin özgürce dolaşmasını engelleyecek kısıtlamalar, en büyük ekonomilerin mali pozisyonlarının zayıflaması, küresel tedarik zincirindeki bozulmaların uzaması da en önemli riskler arasında.

Çalışma şekillerinin değişmesiyle birlikte siber saldırılar ve veri yolsuzlukları da yine öne çıkan risklerden. WEF Yeni Ekonomi ve Toplum Yönetici Direktörü Saadia Zahidi, “Ülkelerin ikinci dalga mali destek paketleri iyileşmeyi ve yeni normal şekillendiriyor. Bu raporda yer alan riskler bu yüzden önemli” diye belirtiyor. Raporda ayrıca, gelişmekte olan ülkelerin daha derin bir krize girebileceği hatta gelişmekte olan bir ekonominin çözeceği iddiası da yer alıyor. WEF’in raporunda iklim krizine ilişkin önemli yatırımların yavaşlaması da katılımcılar tarafından gerçekleştirilmesi muhtemel riskler arasında gösteriliyor.

Salgın sonrasında, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak görüşü, normalleşme özlemini ve temelini oluşturuyor. İnsanlık, korona virüsünün kısa sürede neden olduğu tüm olaylardan sonra temiz hava, gıda ve suyun tüm canlılar için vazgeçilmez yaşam kaynakları olduğu bilinciyle, üretim organizasyonlarını ve sosyal alışkanlıklarını yeniden biçimlendirmek zorunda kalacak gibi gözüküyor. Bunlara bağlı olarak da tüketim alışkanlıklarının da değişeceği öngörülüyor.

13 TRİLYON DOLARA YAKIN DESTEK PAKETLERİ AÇIKLANDI

Normalleşmenin ilk adımları öncelikli olarak ekonomide, KOVİD-19’dan kaynaklı hayati riskler azaldıkça hayata geçirilmeye çalışılıyor. Ekonomilerin düzelmesine yönelik olarak dünyada yaklaşık 13 trilyon dolara yakın destek paketleri açıklandı.

UZUN SÜRELİ KÜRESEL BİR RESESYON HEM ‘EN ÇOK KORKULAN’ HEM DE ‘GERÇEKLEŞMESİ EN MUHTEMEL GÖRÜLEN’ RİSK OLARAK ÖNE ÇIKIYOR. EN MUHTEMEL GÖRÜLEN 10 RİSKİN 7’Sİ EKONOMİK. SALGIN EKONOMİK, TOPLUMSAL, TEKNOLOJİK VE ÇEVRESEL RİSKLER OLUŞTURUYOR. KÜRESEL TEDARİK ZİNCİRLERİNDEKİ BOZULMALARIN UZAMASI DA EN ÖNEMLİ RİSKLER ARASINDA

Salgında ağır hasar alan Avrupa başta olmak üzere, pek çok ülke ekonomisi üzerindeki baskıların artmasının ardından kademeli gevşeme planları ile 'yeni normale' hazırlanıyor. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, küresel liderlerin KOVİD-19 salgınına karşı mücadele için toplam 7.4 milyar euro katkıda bulunmaya söz verdiklerini açıkladı. Von der Leyen, daha önce yaptığı açıklamada, aşı geliştirilmesi ile tanı ve tedavi işlemlerinin iyileştirilmesinde kullanılmak üzere Avrupa Birliği olarak 1.0 milyar euro vereceklerini, bunun yanında Almanya'nın 525 milyon euro, Fransa'nın 500 milyon euro ve İspanya'nın da 125 milyon euro söz verdiklerini duyurdu.

Ancak, ülkelerin baş etme ve düze çıkma kapasitelerinde büyük farklar bulunuyor. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) buna dikkat çekiyor. UNDP, 189 ülke için gelişmişlik düzeyi, eşitsizlik, sağlık hizmetleri sistemi kapasitesi, internet bağlantısı dahil olmak üzere farklı göstergeleri belirledi. Kriz öncesinde zaten yoksul olanlar şimdi özellikle risk altında. Son dönemlerde yoksulluğun azaltılmasında kaydedilen ilerlemeye rağmen, dünyada her dört kişiden biri çok boyutlu yoksulluk içinde yaşıyor veya bu tehlikeye karşı kırılgan durumda ve dünya nüfusunun yüzde 40'ı aşkın kısmının sosyal koruması yok. Bireyler ve toplumların bunun gibi şokları daha iyi atlatabilmesi ve sonrasında düze çıkabilmesi için, hem kısa hem de uzun vadede, kırılganlıkları azaltan ve krizle mücadele kapasitesini yükselten politikalar hayati önem taşıyor.

Ancak bu süreçte dünya kamuoyunun merak ettiği bir konu, KOVİD-19 sonrası normalleşmeye kimler liderlik edecek? Salgın sonrası normalleşmenin keşiştiği bir nokta da ABD seçim sonuçlarından sonra şekillenecek bir dünya. Bu yıl ABD seçimleri gerçekleşecek. Trump'ın seçimi kaybetmesi durumunda,

küresel çözüm daha çok eski başkan Obama ve daha önceki dönemlerdeki gibi Birleşmiş Milletler, G7'ler, G20'lerin, DTÖ, DSÖ ile tüm dünya liderlerinin birlikte konuştuğu, çözüm arayacakları bir sürece girilebilir, görüşü medyada dile getiriliyor.

TÜRKİYE İÇİN HEM RİSKLER HEM DE FIRSATLAR VAR

KOVİD-19 sonrası ekonomik resim, Türkiye için de netleşmeye başladı. Nisan ayında, ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat sanayi performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) nisan ayında 33,4'e gerileyerek imalat sektöründe belirgin bir yavaşlamaya işaret etti. Ticaret Bakanlığı'nın resmi olmayan geçici dış ticaret verilerine göre, nisanda ihracat, yeni tip korona virüsü salgınının sert etkisiyle geçen yılın aynı ayına göre yüzde 41,38 geriledi, turizm geliri ocak, şubat ve mart aylarından oluşan birinci çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 11.4 azalarak 4 milyar 101 milyon dolara geriledi. "Bilinen bir bilinmeyenle karşı karşıyayız" diyen **İstanbul Ticaret Odası (İTO)** Başkanı **Şekib Avdagiç**, "İş dünyamızın KOVİD-19 sonrası

48 / Z RAPORU

**KA-
PAK**

dönemde yeni normale kontrollü geçişinin hazırlanıyor başlayacağı konusunda iyimser beklenti içindeyiz” diyor. İş dünyasının en büyük sivil toplum kuruluşu İTO adına konuşan Avdagiç, “Açıklanan verilerden memnuniyetle takip ettiğimiz üzere, virüsle mücadelede başarılı olan ilk halkada yer alırsak, yeni kurulacak dünyada da ön sırada olabiliriz. Kurulacak yeni dünya düzeninde Türkiye’nin alacağı siparişlere o kadar süratle cevap verebiliriz. Pandemi jeopolitiğinde Türkiye, kazanabilir. KOVID’i geride bırakınca ‘nerede kalmıştık’ demeyeceğiz. KOVID’le birlikte ortaya çıkacak yeni normalde, ekonomik kazanımlarımızı yükseltmeyi başarabiliriz” diyor.

Ekonomi yönetimi KOVID-19 sonraki normalin Türkiye lehine seyretmesi için gelişmeleri yakından takip ediyor, destek mekanizmalarını devreye alıyor. Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, “Verilen destek tutarı bugün itibarıyla 252 milyar lirayı aştı. Ötelenen kredileri, faiz ödemelerini de eklersek 350 milyar lirayı geçiyor” diye belirtiyor. “Üretim kapasitemizi iyi değerlendirsek, ekonomide yepyeni ve kalıcı bir hikaye yazacağımız bir döneme gireceğiz” diyen Bakan Albayrak, “Stratejik ve üretim imkanı bulunmayan ürünler hariç, ithalat kolay olmayacak. Birileri bir dönem ülkemizi ithalat cenneti yapmaya

çalıştı. Yerli üretimi ve yerli üretimin dünyayla rekabetini tüm politikalarımızda daha da önceleneceğiz” diye rotayı da belirliyor. Bakan Albayrak, “Yerleştirmede sanayicimizi daha da destekleyeceğiz. Uzun vadeli, TL’ye dayalı, düşük maliyetli finansman programlarını etkinleştireceğiz. İnşallah kazanımlarla Ekonomik İstikrar Kalkanı’nın sağladığı desteklerle KOVID-19 sonrasında en iyi durumda giren ülkelerden biri olacağız” diye belirtiyor.

HEDEF KATMA DEĞERLİ YERLİ ÜRETİM

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclis Komiteleri’nin KOVID-19 İştişare Toplantısı’na telekonferans yöntemiyle katılan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Türkiye’nin salgından en az hasarla çıkmasını sağlayacak tedbir ve normalleşme adımlarını etkin şekilde planlamaya özen gösterdiklerini, yakında OSB’lerde KOVID-19 tani testlerinin yapılacağını, gelecek dönemde sanayicileri rahatlatmak adımlar atmaya devam edeceklerini söyledi. Oktay, “Artık normalleşme sürecinin içindeyiz. Bu zor dönemde hem risklere hazırlıklı olmak hem de fırsatları değerlendirmek için ISO’ya önemli görevler düşüyor. Salgın ve sonrasındaki dönemde sanayicilerin üzerinde durması gereken 4 temel unsur öne çıktı; sanayi bölgelerin-

**EKONOMİ
YÖNETİMİ
KOVID-19 SONRAKİ
NORMALİN
TÜRKİYE LEHİNE
SEYRETMESİ İÇİN
GELİŞMELERİ
YAKINDAN TAKİP
EDİYOR, DESTEK
MEKANİZMALARINI
DEVREYE ALIYOR.
HAZİNE VE MALİYE
BAKANI BERAT
ALBAYRAK,
“VERİLEN DESTEK
TUTARI BUGÜN
İTİBARIYLA 252
MİLYAR LİRAYI
AŞTI. ÖTELENEN
KREDİLERİ, FAİZ
ÖDEMELERİNİ DE
EKLERSEK 350
MİLYAR LİRAYI
GEÇİYOR” DİYE
BELİRTİYOR**

de çalışanların sağlığının güvence altına alınması ve virüsten korunma tedbirlerinin titizlikle uygulanması, yerleşme ve katma değerli yerli üretim konusuna her zamankinden daha çok önem verilmesi, stratejik üretim dönüşümüne imkan verecek şekilde küresel gelişmelerin yakından takip edilmesi ve yeni normalde uluslararası piyasalarda oluşacak fırsatların, boşlukların zamanında yakalayarak değerlendirilmesi” diyerek, normalleşmeye yön veren unsurları ortaya koydu.

Aynı toplantıda yeni normale dönüşü iyi planlama ile hazırlanmak gerektiğine dikkat çeken **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçıvan**, “Ülkemiz, dinamik üretim yapısı ve avantajlı coğrafi konumu ile birçok sektörde tedarik noktası anlamında konumunu güçlendirmeye aday ülkelerin başında geliyor. Bu fırsatı iyi değerlendirmeli, yeni yatırımları ülkemize çekmek için yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik adımları hızla atmamız” diye belirtti. Bunun için de bazı düzenlemelerin yapılması gerekiyor. Maliyetleri artıran, rekabet gücünü olumsuz etkileyen konulara değinen Bahçıvan, “Başta yassı çelik, paslanmaz ve petrokimya ürünlerinde olmak üzere bu tür hammadde ve aramalı ithalatına yönelik vergi düzenlemelerinin sektörler ile yakın işiştirare içerisinde yapılmalı. Hammadde ve ara malı açısından ithalata bağımlı olduğumuz sektörlerin artık bu bağımlılıktan kurtulması gerekiyor” görüşünü dillendirdi.

‘EKONOMİMİZİ DÖNÜŞTÜRMEK BİZİM ELİMİZDE’

Türkiye İşadamları ve Sanayicileri Derneği (TÜSİAD) Başkanı Simone Kaslowski de gelişmelere fırsat penceresinden bakıyor. “Türkiye değişen dünyada yol ayrımında” diyen Kaslowski, “Yeni normalin makroekonomik yansımaları da çarpıcı olacak. Dünya ekonomisinin de finansal açıdan yeni bir dönem

başlıyor. Yüksek borç ve işsizlik ülke ekonomilerini ve siyasetlerini derinden etkileyecek. Dünyada özellikle gelişmekte olan ülkelerde bir kısım borç ödenemez hale gelecek ve dış desteğe ihtiyaç duyulacak. Gelişmiş ülkeler ise monetizasyonu tartışmaya başlayacak. Tedarik zincirlerinin Çin-Asya ekseninden yeniden Batı’ya kayışı bu ülkelerde gelir kayıplarına ve tepkilere neden olacak. İhracat odaklı politikalarla iç talep odaklı politikalara geçişi hızlandırmak zorunda kalacaklar.

Petrol fiyatlarındaki düşüşün uzunca bir döneme yayılması doğal kaynak gelirleriyle bütçelerini dengeleyen ülkelerde de dengeleri ve siyaseti zorlayacak. Türkiye bu değişimlerin tam ortasında. Yeni dönemin bazı alanlarda getirdiği yıkımı, yaratıcı yıkıma çevirerek ekonomimizi dönüştürmek bizim elimizde. Tedarik zincirlerindeki değişim Avrupa’nın yanı sıra, Gümrük Birliği üyesi ve iyi bir endüstri alt yapısı olan ülkemiz için bir fırsat” diye belirtiyor. Ancak bu fırsattan faydalanmak isteyen tek ülke Türkiye değil. Kaslowski’nin bu anlamda uyarıları var. “Yeni AB üyesi Doğu Avrupa ülkeleri ve hizmet sektörleri bu krizde önemli yıkıma uğrayan Güney Avrupa ülkeleri de pastadan pay almak için kolları sıvadılar” bile diyor. Bu koşullarda kriz sonrası fırsatlardan faydalanmak için Türkiye’nin ulusal çıkarları ve toplumun beklentilerine uygun adımlarda gecikmemesi gerekiyor.

PETROL FİYATLARINDAKİ DÜŞÜŞÜN UZUNCA BİR DÖNEME YAYILMASI DOĞAL KAYNAK GELİRLERİYLE BÜTÇELERİNİ DENGELİYEN ÜLKELERDE DE DENGELERİ VE SİYASETİ ZORLAYACAK

